Spoštovani starši!

S to knjižico vam želimo predstaviti nekatere najpogostejše pasti in nevarnosti v vsakdanjem življenju vaših otrok in predloge, kako jim lahko olajšate vstop v svet prometa, ki smo ga odrasli ustvarili po svoji meri. Želimo, da bi vam bila v pomoč in veselje in da jo bodo vzeli v roke tudi vsi, ki vam pomagajo pri prometni vzgoji.

Razvoj prometa, ki je prinesel nesluten napredek, je spremenil tudi svet, v katerega stopajo otroci. Že prvi trenutki, ko starši z otrokom zapuščajo varno zavetje porodnišnic, so povezani s prometom na cestah. Vsak nov dan pa postavlja pred nas in otroka nove izzive, obveznosti in nevarnosti. V nekaj letih, ki minejo kot trenutek, moramo otroka pripraviti na samostojno sodelovanje v prometu. Pripraviti ga moramo na nekaj, kar zaradi svoje telesne in duševne razvitosti skoraj do desetega leta starosti v resnici še ne bo zmogel. Vendar je ta priprava edina pot, da si bo pridobil potrebno znanje, izkušnje in načela, ki ga bodo vodila v prometu vse življenje, predvsem pa se bo naučil varno vesti v prometu. Vedeti moramo, da hote ali nehote prometno vzgajamo otroka vsak trenutek, ko smo z njim v prometu.

Otrok opazuje naše ravnanje in ga skuša posnemati. Bodimo mu dober zgled. Ne samo takrat, ko ga skušamo naučiti najnujnejših prometnih pravil, temveč vedno, na sprehodu, na poti do vrtca, na kolesu ali v avtu. Predvsem pa se moramo zavedati, da si lahko pridobi otrok potrebno znanje in izkušnje samo v prometu. Naučiti ga moramo kako in kje lahko prečka cesto v domačem okolju, kjer bo naredil prve samostojne korake in naučiti ga moramo to na vsakem križišču ali cesti posebej. Žal otroci niso sposobni posploševanja pravil prečkanja ceste in se morajo naučiti tega ravnanja na vsaki ulici ali cesti posebej. Prometne igre, zloženke, vaje na igriščih in dvoriščih so sicer izredno dragocena pomoč otroku pri spoznavanju pravil in utrjevanju pravilnega ravnanja, vendar brez vaje v prometu tega ne bo znal uporabiti. Vedimo, da znanje še ne zagotavlja, da se bo otrok v prometu tudi ustrezno vedel. V prometu otrok brez staršev in odraslih ne sme in ne zmore sodelovati.

Otroci v predšolski dobi so žrtve prometnih nesreč kot potniki v osebnih avtomobilih in kot pešci. Najpogosteje takrat, ko z dvorišča, igrišča ali pločnika nenadoma stečejo na cesto. Poseben poudarek smo zato namenili otroku - pešcu, saj je dovolj nasvetov za varnejšo vožnjo otroka v avtomobilu zbranih v knjižici Naj se otroci vozijo varno. Vsem, ki si želijo podrobneje spoznati probleme, nasvete in načela prometne vzgoje predšolskega otroka pa predlagamo, da vzamejo v roke tudi metodični priročnik prof. Zmage Glogovec, Prometna vzgoja otroka in knjigo dr. Marka Poliča, dr. Vlaste Zabukovec in mag. Bojana Žlendra Prometna psihologija.

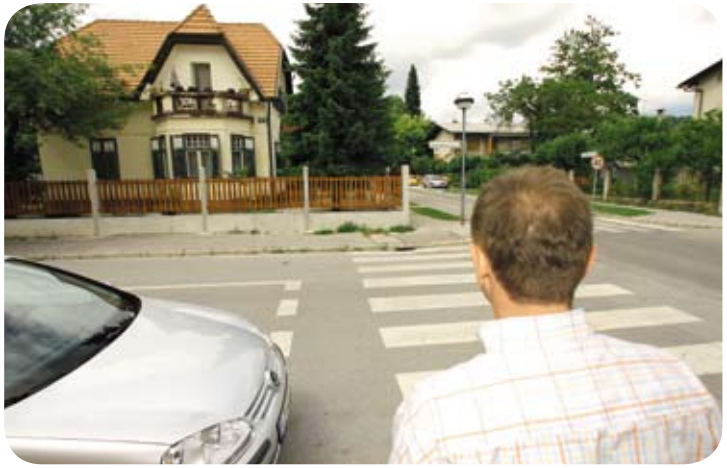
Vsak dan je enkraten, neponovljiv in pomemben v življenju vašega otroka. Vaš otrok je enkraten, neponovljiv, vreden vseh vaših vsakodnevnih naporov in prizadevanj, da bi bil njegov dan kar najbolj varen in doživljajsko bogat. Z dobrim zgledom in varnim ravnanjem mu boste za dolgo zgradili prijazen svet prometa. Vam in vašim otrokom želimo srečno v prometnem vsakdanu.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Republike Slovenije

Otroci potrebujejo pomoč in nadzor

Naši otroci se dnevno vključujejo v promet. Srečujejo se s prednostmi in hkrati tudi z nevarnostmi sodobnega prometa. Tja do desetega leta še ne znajo in ne zmorejo samostojno sodelovati v prometu. Pogosto pozabljamo na to, da otrokom majhnost ne omogoča, da bi imeli tak pregled čez dogajanje v prometu kot odrasli.

Pri hoji in teku še niso dovolj spretni, predvsem pa imajo otroci težave v prometu zaradi postopnosti zaznavnega in spoznavnega razvoja. Ne smemo pozabiti, da otroci:

- nimajo tako širokega vidnega polja kot odrasli in zato kasneje vidijo vozila, ki prihajajo z leve ali desne,
- dobro slišijo, vendar ne vedo natančno iz katere smeri slišijo vozilo,
- ne znajo dobro presojati hitrosti vozil in ocenjevati razdalj,
- ne razlikujejo dobro pojmov npr. levo, desno,
- ne zmorejo dolgotrajne koncentracije,
- njihova pozornost se hitro preusmerja na objekte, ki jih pritegnejo in mimogrede jih kaj zmoti (hitro lahko pozabijo ali so videli vozilo, ki se približuje),
- ne zmorejo posploševanj in uporabe splošnih pravil, kot je npr. pravilo kako prečkamo cesto.

Zato je ogrožena tudi njihova varnost. Največ žrtev med otroci-pešci je v starosti od štirih do sedmih let, ko še ne zmorejo vseh zahtev sodobnega prometa. Zato so jim potrebni pomoč, učenje, nasveti, vodenje in nadzor odraslih.

Vstop otroka v osnovno šolo je pomemben življenjski mejnik. V vrtcu se otroci pripravljajo in usposabljajo za samostojno sodelovanje v prometu, saj bodo večinoma sami hodili v šolo in se sami vračali iz nje. Seveda ta priprava ni dovolj. Otrokom mora pomagati vse okolje, še posebej pa starši. Kako opraviti to zahtevno in odgovorno nalogo?

S prometno vzgojo ne odlašajmo!

Začnemo že med drugim in tretjim letom, ko začnejo otroci aktivneje raziskovati okolje.

S svojim obnašanjem in ravnanjem smo otrokom vzor. Ko nas opazujejo in poskušajo posnemati, si pridobivajo potrebna znanja in izkušnje, razvijajo sposobnosti ter navade. Zato izkoristimo priložnost doma, vsak sprehod, vsako pot v mesto ali drugam, vsako vožnjo v vozilu. Otroci z zanimanjem opazujejo nas, pešce,

vozila in okolje. Spodbujajmo jih k opazovanju in jim pojasnjujmo naše ravnanje in ravnanje drugih.

Kako naj poteka učenje

Postopno učenje

Učenje naj poteka postopoma. Najprej otroku povemo in razložimo, kakšno je pravilno vedenje v prometu. Ob tem mu pojasnimo tudi, kakšne so možne nevarnosti. Otroku nato pokažemo pravilno vedenje in ob tem razlagamo kako si sledijo posamezni elementi vedenja npr. se ustavim, pogledam levo itd. Otrok naj nas ob tem pozorno opazuje. Nato skupaj z njim izpeljemo pravilno vedenje in mu ponovno razlagamo, kaj mora storiti. Nato naj otrok sam govori, kaj dela. Čisto nazadnje pa otrok sam izvaja določeno vedenje, mi pa ga opazujemo in opozarjamo na pomanjkljivosti. Vsako vedenje, ki ga otrok pravilno izvede, pohvalimo, za nepravilno vedenje pa ga popravimo. Le tako otroka spodbujamo k pravilnemu vedenju in zmanjšujemo verjetnost napak.

Tako bodo otroci počasi, a vztrajno spoznavali promet, pravila in zahteve, jih postopno sprejemali in se po njih ravnali. Otrok naj svoje ravnanje tudi ubesedi. Glasno naj pove, kaj je storil. Na primer: “Stoj”, “Pogledam na levo”, “Pogledam na desno”.

Otrok naj glasno pove

Kje vadimo?

Z otrokom najprej vadimo na prometno varnih površinah na manj prometnih cestah, kasneje pa izbiramo vedno bolj zahtevne situacije ter nove situacije, ki jih otrok ne pozna.

Tudi resne stvari se lahko naučimo sproščeno in z igro

V prometu je tudi mnogo pojavov, zahtev, pravil, ki jih morajo otroci spoznati, jih razumeti ter si pridobiti mnogo izkušenj. Zato si nenehno prizadevajmo, da to otrokom tudi omogočimo. To “učenje” mora postati naravni, vsakdanji del otrokovega življenja, otrokove igre in tudi drugih dejavnosti. Zato naj bo sicer sproščeno, naravno, nazorno, a vendar takšno, da bodo otroci spoznali in si pridobili izkušnje, da je promet resna stvar. To ne pomeni, da jih bomo strašili, saj prestrašen otrok ne more pravilno ravnati. Kadar storijo otroci napako, jih ne bomo oštevali, ampak bomo skupaj z njimi ugotavljali kaj je bilo narobe in kako bi bilo prav. Povedali jim bomo, kakšne bi lahko bile posledice njihovega napačnega ravnanja. Največ bomo dosegli z doslednostjo pri svojem ravnanju in ravnanju naših otrok.

Videti in biti viden

Otroka zaradi njegove majhnosti v prometu hitro spregledamo. Kaj lahko ga skrije živa meja, parkiran avto ali kakšen drug predmet ob cesti. Otroku moramo pomagati, da bo znal opazovati promet in zlasti pri prečkanju ceste izbirati površine, na katerih ga bodo videli drugi. Otroci pogosto mislijo, da jih voznik vidi, če oni vidijo avto, ki se približuje.

Z izbiro svetlih oblačil v živih barvah lahko dosežemo, da bodo otroci dobro vidni in jih bodo vozniki prej opazili.

Vidnost je varnost

Pri slabi vidljivosti in v mraku naj nosijo ob žep pripeto kresničko, tako da le-ta prosto niha in odseva svetlobo, če jo osvetlijo avtomobilski žarometi. Otrok naj ima kresničko vedno pripeto, v mraku ali ob slabi vidljivosti pa jo spusti iz žepa. Običajno jo pripnemo na desni žep. Še posebej je uporaba odsevnikov pomembna v mesecih, ko je noč daljša in so otroci pogosteje tudi v mraku na cesti.

Kje naj hodi otrok

Otroka držimo za roko

Predšolskega otroka pri hoji po pločniku ali ob robu ceste vedno držimo za roko. Tako nas ne more nenadoma spustiti in steči na cesto, če ga kaj v trenutku tako pritegne.

Hoja po pločniku

Otrok naj vedno hodi čim dlje od roba ceste, tako da je kar najbolj oddaljen od vozil in smo odrasli vedno med njim in vozili. Tako imamo več možnosti, da preprečimo njegov morebitni nenadni skok na cesto. Tudi voznik bo imel več časa, da bo opazil otrokovo namero in ustavil. Ko otroka učimo, kje naj hodi po pločniku, si lahko pomagamo s črto, ki jo narišemo po sredi pločnika ali položimo vrvico, da bomo nazorno pokazali katera polovica je zanj bolj varna.

Za otroka je najvarnejša notranja stran pločnika

Hoja po cesti, kjer ni pločnikov

Kadar v bližini našega doma ni pločnikov, so pešci, zlasti otroci, še posebej ogroženi. Z otrokom vedno hodimo ob levem robu ceste tako, da smo vedno med otrokom in cesto. Tako vidimo prihajajoče vozilo in se mu lahko pravočasno umaknemo, tudi če nas voznik spregleda ali vozi nepravilno. Le izjemoma, če je tako res varneje, hodimo ob desnem robu cestišča. Vedno hodimo tako, da smo med otrokom in vozili. Če je rob ceste zelo ozek, hodimo z otrokom drug za drugim, tako da držimo otroka pred seboj.

Kjer ni pločnika, hodimo ob levem robu ceste

Prečkanje ceste

Prečkanje ceste je izredno zahtevna naloga, ki zahteva tudi od odraslega veliko znanja, pozornosti in previdnosti. Da bi otroka postopno pripravili na samostojno prečkanje ceste, razdelimo naloge na več delov.
Naučimo ga:

- izbirati najvarnejša mesta za prečkanje ceste,
- da se vedno ustavi pred robom pločnika,
- da bo znal opazovati promet in presojati kdaj lahko prečka cesto, po možnosti takrat, ko se ne približuje nobeno vozilo,
- dejanskega prečkanja ceste.

Pred prečkanjem ceste se vedno ustavimo

Pred prečkanjem ceste se vedno ustavimo

Otrokovo gibanje je nepredvidljivo, nenadoma se lahko odloči, da bo stekel in hitro spreminja smer gibanja. Prav to je razlog, da so vozniki tako pogosto presenečeni, ko jim otrok priteče na cesto. Zato najprej poiščemo najvarnejša mesta, kjer bo otrok prečkal cesto. Pomembno je, da so to površine, na katerih vozniki lahko pravočasno opazijo otroka in da otroku ne zastirajo pogleda parkirana vozila, zabojniki, ograje in podobno.

Ko nameravamo prečkati cesto ali ko smo pred križiščem, se moramo vedno ustaviti korak od roba pločnika ali roba vozišča. Otroka navajamo na to, da se pred prečkanjem ceste vedno ustavi in glasno reče “stoj”.

Otrok naj se pred prečkanjem ceste vedno ustavi in glasno reče STOJ!

Tako se bo postopno navadil, da ne bo nikoli nenadoma stopil na vozišče. Pomembno je, da se bo vedno res ustavil in ne bo mislil, da je govorjenje nekakšen obred in je dovolj, če rečeš “stoj”.

Opazovanje prometa

Otroka navajamo, da preden stopi na vozišče, najprej pogleda, ali se mu približujejo vozila. Pogledati mora na levo, na desno in še enkrat na levo, saj vozilom, ki prihajajo z leve, najprej križamo pot. Povedali smo že, da imajo otroci ožje vidno polje kot odrasli, zato morajo, da bi dobro videli, obračati na levo in desno tudi glavo.

Pozorni smo na to, da otrok resnično pogleda na levo in na desno in ob tem tudi opazi, kaj se dogaja na cesti. Opiše naj, kaj vidi. Vedno naj opazuje in glasno izgovarja: levo, desno, levo, itd.

Vedno naj pogleda na levo, na desno in še enkrat na levo

Pri opazovanju prometa ga spodbujajmo, da bo skušal ločevati tudi različne zvoke (zvok osebnega avtomobila od zvoka tovornjaka) in ugotoviti smer, iz katere se sliši zvok. V prometu nam zvok lahko pomaga, da ravnamo pravilno, tudi če spregledamo prihajajoče vozilo.

Otroci imajo velike težave pri razlikovanju pojmov levo, desno, spredaj in zadaj. Pogosto ne ločijo relativnost teh pojmov, zato potrebujejo veliko vaje, da pogledajo na cesti v pravo stran.

Kje je leva in kje desna

Prečkanje ceste

Otrok naj prečka cesto le, če se mu ne približuje nobeno vozilo

Prečkanje ceste

Potem, ko se prepričamo, da se otrok zna ustaviti ob robu pločnika in opazovati promet, začnemo z najtežjim delom, prečkanjem ceste. Prva prečkanja naj bodo na ozki, neprometni cesti. Poseben problem je, ker otrok ni sposoben ugotoviti razdalje in hitrosti vozil. Zato ga navajamo na to, da prečka cesto le, če z obeh strani ne prihaja nobeno vozilo ali takrat, ko voznik ustavi in mu jasno pokaže, da lahko prečka cesto.

1. Pogledam na levo;
2. Pogledam na desno;
3. Še enkrat pogledam levo;
4. Prečkam,
5. Na sredini ceste še enkrat pogledam na desno.

1 2 3 4 5

Če se mu z leve ali desne bliža vozilo, mora ponoviti celoten postopek. S tem otrok utrjuje pravilno ravnanje.

Otrok uči nas

Pri vseh teh vajah bomo otroku pomagali, če bomo tudi sami takrat, ko smo v družbi z otrokom, ravnali enako. Med vajami in dejanskim ravnanjem ne bo razlik, ki bi otroka begale in mu povzročale težave. Ne pozabite tega niti takrat, ko se vam najbolj mudi. Za otroka bo spodbudno, če kdaj zamenjamo vloge in nas on uči, kako je potrebno prečkati in nas vodi čez cesto.

Otrok se postopno usposablja za varno prečkanje ceste. Vedno naj pravilno prečka ulico, četudi na njej ni skoraj nobenega prometa, to je: postoji korak-dva pred robom pločnika, pogleda na levo

in na desno, še enkrat na levo in če v bližini ni vozila, ki bi se mu približevalo, stopi na cesto. Otroci se morajo naučiti in si pridobiti izkušnjo, da prečkajo cesto z normalnimi koraki, ne v teku. Tako ima voznik več možnosti, da pravočasno ustavi Na sredini ceste naj se otrok še enkrat ozre na desno in nadaljuje pot. Zelo pomembno je, da se otrok sredi ceste ne premisli, v katero smer bo prečkal cesto in da ne steče nazaj.

Cesto prečkamo z normalnimi koraki

Najbolj varno prečkamo cesto skozi podhode ali preko mostičkov čez cesto, a kaj ko so ti vse preredki. Najpogosteje moramo izbirati poti v šolo, ki so bolj nevarne in ki vodijo po prometnih ulicah, preko označenih prehodov za pešce - zeber. Na takšnih prehodih otrok do osmih let starosti ne bi smel sam prečkati ceste, kljub temu pa ga moramo zgodaj naučiti, kako se prečka. Veljajo vsa pravila, ki jih že poznamo. Bistvena razlika je v tem, da je promet na takšnih cestah bolj gost in bo otrok težko počakal tako dolgo, da ne bo vozil, ki bi se približevala prehodu.

Čez cesto po zebri

Zato naj se ob robu ceste ustavi. Na cesto lahko stopi le, ko se vozilo ustavi oziroma se ustavijo vozila z obeh smeri, če je promet zelo gost. Na polovici ceste mora pogledati na desno in preveriti, ali se z druge strani ne približujejo vozila. Če niso dovolj oddaljena, naj otrok počaka, da se ustavijo in šele nato nadaljuje s potjo. Nikoli naj ne hodi ali teče nazaj.

Hodimo po desni strani zebre! Tako se ne zaletavamo v pešce, ki prihajajo z nasprotne strani ceste, predvsem pa smo v trenutku, ko stopimo na cesto, dva do tri metre bolj oddaljeni od vozil, ki prihajajo z naše leve strani in ima voznik več časa in prostora, da ukrepa.

Kje hodimo po zebri

Prečkanje ceste na semaforiziranem prehodu za pešce

Na prehodih za pešce, ki so urejeni s semaforji, je prečkanje lažje in varnejše. Počakamo na zeleno luč za pešce in prehod je dovoljen. Kljub zeleni luči pa moramo vedno pogledati na levo in na desno in se prepričati, ali so vozniki resnično ustavili. V križiščih, kjer pešcem križajo pot vozniki, ki zavijajo na desno, je to še posebej pomembno. Otroci se morajo tudi tu naučiti, da prečkajo prehod z normalno hitrostjo, ne v teku in da nadaljujejo pot po prehodu za pešce, tudi če se prižge rdeča luč.

Počakajmo zeleno

Kaj bomo storili, če se nam prižge rdeča luč, ko smo že na prehodu?

Če na semaforju že utripa zelena luč za pešce in smo še na pločniku, je bolj varno, da počakamo, ker se bo kmalu prižgala rdeča luč. Če pa smo že na prehodu za pešce, nadaljujemo s prečkanjem ceste tudi, če se medtem prižge rdeča luč. Čas, ki ga imamo za prečkanje ceste vedno omogoča, da lahko varno prečkamo cesto z normalno hitrostjo hoje, če smo pri zeleni luči stopili na prehod, pa čeprav se je takoj nato prižgala rdeča luč.

Pri semaforjih, ki so postavljeni le na prehodih za pešce, moramo običajno pritisniti na tipko, s katero jih vključimo. Počakamo toliko časa, da semafor zapre pot za vozila in prižge zeleno luč za pešce.

Prečkanje ceste, kjer so parkirana vozila

Za otroka so zelo nevarne razmere, kadar mora prečkati cesto na mestu, kjer zaradi parkiranih avtomobilov ali drugih ovir ne vidi kaj se dogaja na cesti, pa tudi njega ne vidijo vozniki iz avtomobilov.

Če le moremo, mu poiščimo druge poti, po katerih bo hodil. Kljub temu pa je prav, da otroke pred vstopom v šolo naučimo tudi, kako se prečka cesto, če so vzdolž ulice parkirani avtomobili.

Če je le možno, naj prečka cesto tako, da ga parkirana vozila ne bodo zakrivala in ga lahko vidi tudi voznik v avtomobilu ter bo imel dober pregled na cesto. Najprej mora pogledati, ali v parkiranem avtomobilu ni voznik, ki namerava odpeljati. Če je, naj počaka, da voznik odpelje.

Otrok naj prečka cesto za zadnjim parkiranim avtomobilom

In če ni druge možnosti, kot da gremo čez cesto med parkiranimi avtomobili

Z roba pločnika ali vozišča, od koder še ne vidimo na cestišče, moramo priti do točke, iz katere je dogajanje na cesti dobro vidno.

Čez cesto med parkiranimi avtomobili?

Raje ne!

Najprej pogledamo v vozili, med kateri nameravamo stopiti, in ugotovimo ali sta voznika v avtu in nameravata peljati. Če ni nikogar, stopimo med vozili in se ustavimo korak od zunanjega roba parkiranega vozila in od tu, še vedno na varnem med dvema avtomobiloma, opazujemo promet in presojamo, kdaj je cesta prosta. Pogledamo na levo in na desno, še enkrat na levo in če je cesta prosta, jo prečkamo. Tudi igračo ali žogo, ki je padla na cestišče, poberemo na enak način.

Utrjevanje vedenja

Kar veliko zahtev in različnih pravil se je nabralo, ki jih mora otrok znati in upoštevati. Ne pozabite, da so za nas nekaj normalnega in enostavnega, otroku pa povzročajo težave, zato jih utrjujte postopoma.

Ves proces učenja mora trajati nekaj časa. Posamezna vedenja, ki jih je otrok že sam pravilno izvedel, ponovimo čez kakšen dan, nato naj sledijo tudi preverjanje oziroma učenje v novih za otroka nepoznanih situacijah, v težjih prometnih razmerah itd. Tako postopoma otrok pridobiva znanje in izkušnje z določenim vedenjem v večjem številu situacij. Čas učenja in utrjevanja je odvisen tako od posameznega otroka kot tudi od zahtevnosti prometne situacije. Vedno pa moramo preveriti, ali otrok obvladuje določeno vedenje.

Če menimo, da otrok že pozna pravila, naj nas vodi pri hoji po pločniku, ob robu vozišča, pri prečkanju ulice, ali čez prehod za pešce, ki je opremljen s semaforjem! Ugotavljamo, ali pravilno ravna! Pohvalimo pravilno ravnanje in mu pomagajmo, da ugotovi, če je bilo kaj narobe.

Otrokovo zanimanje za promet lahko spodbujamo tudi z igrami in slikanicami. Zlasti koristne so za utrjevanje pojmov, ki so v prometu izredno pomembni (leva, desna, pločnik, zebra in drugih), prometnih znakov, ki bi jih moral poznati pešec in odnosov med udeleženci. Vendar se moramo zavedati, da s tem otrok še ne pridobi potrebnega vedenja in izkušenj.

Samo “učenje v prometu” je tisto, ki največ prispeva k otrokovi usposobljenosti za ravnanje v prometu. Starši smo lahko hitro zadovoljni, ko otrok enkrat ali dvakrat v prometu pravilno ravna. Kljub temu ne smemo precenjevati njegovih sposobnosti, saj se lahko v spremenjenih razmerah hitro zmede.

Pravil je veliko

Večkrat preverjajmo kako jih otrok pozna in zna upoštevati

Učenje v prometu je najbolj dragoceno

Nevarnosti in napake

V prometu na otroka preži vrsto nevarnosti, saj se promet vseskozi spreminja. Pomembno je, da se teh možnih nevarnosti zavedamo ter da jih z otrokom tudi vadimo.

Kljub temu, da otrok že obvlada določeno vedenje, pa ne sme sam sodelovati v prometu do starosti približno 7 let, saj še ni sposoben dobro dojeti nevarnosti in ga lahko različni zunanji dejavniki zmedejo, da se vede napačno. Odrasli celovito opazujemo promet in znamo predvideti nevarnosti. Otrok doživlja promet bolj čustveno. Hitro ga lahko premami lepa izložba, lep avto, prestraši tovornjak, ki ima kolesa v višini otrokovih oči ali kaj drugega. V takšnih primerih lahko preusmeri pozornost na tisto, kar ga najbolj pritegne ali prestraši in pozabi na pravila, zato potrebuje našo pomoč.

Čustveni pogled otroka

Racionalni pogled odraslega

Odrasli lahko s svojim ravnanjem povzročimo, da otrok naredi napako in se znajde v nevarnosti. Nevarno je, če otroka, ki je na drugi strani ceste, pokličemo, ne da bi se prepričali, ali je cesta prosta. Otrok na klic staršev ali prijateljev običajno kar steče, saj pričakuje, da je vse v redu.

Prav tako steče za žogo ali igračo, ki mu pade na cesto, saj se boji, da bi jo avtomobili poškodovali. Otrok se ne bo prepričal, ali to lahko varno naredi.

Prav tako lahko določene nevarnosti predstavljajo spremenjene vremenske razmere. Nekaj smo že rekli, kako morajo pešci uporabljati različna odsevna telesa, da bi bili za druge udeležence v prometu bolj vidni.

Nevarnost predstavljajo tudi zasnežene ceste, kjer vozniki avtomobile veliko težje ustavijo. Zato moramo biti kot pešci še posebej previdni na nasproti vozeče avtomobile.

Tudi prečkanje zasnežene ceste je bolj nevarno, sploh, če pločniki in prehodi niso dobro očiščeni. Prav tako nam lahko kupi snega onemogočajo dober pregled nad tem, ali se približuje vozilo. Pomembno je tudi, da vemo, da sneg duši zvok, kar pomeni, da vozila, ki se nam približujejo, slabše slišimo in zato nismo dovolj pozorni na njih.

Otroka ne kličemo, če je na drugi strani ceste

Otroci se ne smejo igrati ob cestah

Oteženo prečkanje in hoja zaradi snega.

Podobno je tudi v dežju, ko uporabljamo dežnike ali pelerine, ki nam zakrivajo in ožijo vidno polje. Prav tako nam pelerina onemogoča, da bi dobro slišali.

Prometni znaki

Prometni znaki s svojimi barvami in simboli otroke vedno pritegnejo. Brez težav se naučijo njihova imena, več problemov pa imajo pri tem, kako je potrebno ravnati. Nekaj znakov otroke izredno moti in jih razumejo popolnoma narobe. Simbole si razlagajo po svoje in tako tudi ravnajo. Najbolj znan znak, ki spodbuja otroke k napačnem ravnanju, je znak Otroci na cesti, ki opozarja voznike, da prihajajo na območje, kjer so na cesti pogosto otroci. Zaradi simbola dveh otrok v teku pa ga otroci lahko razumejo tako, da je treba pri tem znaku steči čez cesto.

Otroci na cesti

Otroci bi morali poznati predvsem prometne znake, ki pešce obveščajo o varni hoji, jim zapovedujejo ravnanje ali prepovedujejo hojo.

Steza za pešce

Prepovedano za pešce

Prehod za pešce

Podzemni prehod za pešce

Ustavi

Območje umirjenega prometa

Policist

Policist je na cesti zato, da otrokom pomaga in jih varno usmerja v prometu. Grožnje, da ga bo videl ali celo dobil policist, če naredi kaj narobe, zato niso primerne.

Vožnja s kolesom

Kako vozimo otroka na kolesu

Tudi vožnjo s kolesom ali avtomobilom izkoristimo za učenje otrok. Na kolesu vozimo otroka starega do sedem let, le če imamo za to posebej pritrjen sedež in stopalke za noge. Stopalke preprečujejo, da bi dobili otroci noge med napere in tako povzročili poškodbo oz. padec.

Bistro glavo varuje čelada

Kolesarske čelade otroke in nas učinkovito obvarujejo poškodb glave, ki so pri padcih ali nesrečah najbolj pogoste. Če želimo, da bo otrok sprejel varnostno čelado kot nekaj koristnega in prijetnega, jo uporabljajmo tudi sami. Varuje tudi našo glavo. Pravzaprav varuje vse bistre glave.

Kdaj samostojno na kolo

Za otroka je koristno, da kar najhitreje obvlada spretnosti, ki so potrebne za vožnjo s kolesom. Že po četrtem letu starosti se lahko otrok vozi z dvokolesom brez dodatnih koleščkov. Vendar do desetega leta starosti, ko bo lahko opravljal izpit za vožnjo s kolesom, ni sposoben samostojne vožnje v prometu. Velja torej kar najhitreje na kolo, ker tako otrok razvija spretnosti, zlasti ravnotežje, in čim kasneje v promet, tudi če je v spremstvu starejših. Da bo laže obvladoval potrebne spretnosti, mora imeti kolo, ki je primerno njegovi starosti. Višina sedeža mora biti taka, da pri sedenju otrok z nogami dosega do tal. Poleg tega mora imeti kolo potrebno opremo, predvsem zavore in zvonec. Če so na kolesu ročne zavore morajo biti ročice zavor tako oblikovane, da jih otrok doseže s prsti in jih lahko stisne.

Otrok kot rolar

Otrok- rolar

Za osebe na kotalkah ali rolerjih veljajo ista prometna pravila kot za pešce, to pomeni, da se morajo rolati po pločnikih in uporabljati prehode za pešce. Pomembna razlika pa je, da so rolarji veliko bolj hitri kot pešci in zato v prometu tudi bolj ogroženi, saj jih vozniki ne pričakujejo.

Učenje rolanja

Otrok, ki se uči rolati ali kotalkati naj to počne na varnem prostoru, daleč stran od ceste, kjer ni avtomobilov in drugih pešcev. Pomembno je tudi, da se otrok ne nauči samo poganjati naprej, ampak da zna tudi zaviti, se ustaviti, upočasniti vožnjo, izogniti se oviri itd. Otrok se ne sme nikoli sam rolati na cesti, kljub temu, da že dobro pozna in obvlada prometna pravila kot pešec.

Pravilna oprema

Zelo pomembna pri rolanju in kotalkanju je tudi pravilna oprema:
- Ščitniki za komolce in zapestja
- Ščitniki za kolena
- Varnostna čelada
- Dobro vzdrževani rolerji ali kotalke

Otrok v avtu

Otrok mora biti v varnostnem sedežu

Otroke lahko vozimo v osebnih avtomobilih le, če so, glede na njihovo starost, v ustreznem otroškem sedežu. Malčki naj bodo v posebnih varnostnih sedežih, kjer so zavarovani z varnostnim pasom, sedeži pa so v vozilu pritrjeni z običajnim varnostnim pasom. Varnostni sedež z dojenčki do enega leta starosti mora biti obrnjen tako, da je otrok nameščen s hrbtom v smeri vožnje. Ob morebitnem trku ali že pri močnejšem zaviranju otrok s celim telesom pritisne na sedež, kar zmanjša posledice udarca.

Nekateri strokovnjaki priporočajo, da bi tako vozili otroka celo do treh ali štirih let starosti. Otroški sedež je lahko postavljen na prvi ali na zadnji sedež v vozilu. Če ima avto vgrajen varnostni meh (air bag), pa otroškega sedeža ne smemo postaviti na prednji sedež, oziroma nam mora serviser izključiti delovanje varnostnega meha ali pa ga sami izklopimo s posebno ključavnico na armaturni plošči.

Nekoliko večji otroci, ki prerastejo otroške varnostne sedeže, naj imajo posebne podloge - jahače in običajni varnostni pas.

Tudi sami se vedno pripnimo s pasom, saj tako nudimo otroku dober zgled. Vedeti moramo, da otrok zelo pozorno spremlja naše ravnanje v avtu in naš način vožnje. Brez težav bo vedno pripet v svojem sedežu, če bomo vedno pripeti tudi sami. S strpnostjo in mirno vožnjo oblikujemo njegovo bodoče ravnanje v prometu.

Otroci naj med vožnjo ne prijemajo kljuk na vratih in ročic za odpiranje oken, da jih ne bi pomotoma odprli. Najboljše je, če uporabimo varnostne zatiče na ključavnicah in preprečimo odpiranje vrat z notranje strani.

Otrok praviloma nikoli ne puščajmo v parkiranem avtomobilu! Tako se izognemo nevarnosti, da bi zlasti na neravni površini spustili avto v tek. Tudi če le za trenutek stopimo iz vozila, vedno ugasnemo motor, potegnemo ročno zavoro in vzamemo ključe.

Otroci naj vstopajo v avto in iz njega izstopajo na tisti strani, ki je obrnjena stran od drugih vozil in prometa, najboljše na pločnik. Na bolj prometnih ulicah se postavimo tako, da otrok ne more steči iz avta na cesto. Mlajšega otroka vzamemo vedno iz vozila sami.

Otrok kot potnik v avtobusu

Otrok naj vedno pričaka avtobus na posebej označeni avtobusni postaji. Pred vstopanjem v avtobus naj počaka, da avtobus popolnoma ustavi. Vstopanje v avtobus naj poteka urejeno. Pri izstopanju mora paziti, da izstopi na varno površino ter se umakne od avtobusa, tako da bodo imeli ostali potniki prostor, da izstopijo.

Na avtobusu naj se otrok usede ali stoji ter se trdno drži droga. Prepriča naj se, da ne sedi na sedežu rezerviranem za starejše, invalide, nosečnice. Svoj sedež naj odstopi, če takšna oseba vstopi v avtobus in nima kam sesti.

Če stoji, naj se postavi k robu avtobusa, da ne ovira ostalih potnikov, ter se trdno drži droga. Tako ne bo padel ali se zaletel v druge potnike, če avtobus močno zavre ali zavije. Otrok naj ne stoji pred izhodnimi vrati, razen če izstopi na naslednji postaji. Kričanje ali zviranje lahko moti voznika avtobusa ter druge potnike, zato ni primerno.

Če mora za nadaljevanje poti prečkati cesto, naj počaka, da avtobus odpelje in to stori za avtobusom, tako da bo jasno videl in bo dobro viden drugim udeležencem v prometu.

Traktor ni namenjen prevozu otrok

Otrok na traktorju

Na traktorju lahko vozimo sopotnika, tudi otroka, le če imamo dodaten sedež, ki je vpisan v prometno dovoljenje. Sodobnejše kabine za traktor imajo prostor za vgradnjo dodatnega sedeža. Na prikolici ali vozu lahko vozimo otroka, le če se vozi zraven njega tudi starejša oseba, če sedi otrok na dnu prikolice ali voza oziroma niže kot so stranice.

Otroci in motorna vozila

Ko nameravamo na pot z avtom, moramo biti pozorni na to, ali se kje v bližini ne igrajo otroci. Preden odpeljemo z dvorišča, poglejmo, ali ni naše vozilo pritegnilo otrokove radovednosti ali ga uporablja za igro in bi lahko otroka s svojim manevrom poškodovali.

Nevarne skrivalnice

In še nekaj. Na parkiriščih, kjer se v bližini lahko igrajo otroci, parkiramo vedno vzvratno. Medtem, ko pripeljemo in parkiramo vzvratno mine veliko manj časa in lahko dobro pogledamo, če se za avtomobilom ne igra otrok. Če na parkirni prostor zapeljemo naprej, mine pri našem ponovnem odhodu od trenutka, ko pridemo do avtomobila, ga odklenemo, sedemo za volan, si pripnemo varnostni pas in zaženemo motor, do trenutka, ko speljemo bistveno več časa. Lahko kar nekaj minut. V tem času lahko otrok, ki se igra v bližini, pride za naš avto, ne da bi ga opazili in ga lahko povozimo. Med igro so otroci tako zatopljeni v svojo dejavnost, da nas ne bodo niti opazili niti slišali.

Parkirajmo vzratno

Ob skrbi za prometno vzgojo otrok pa moramo več storiti za primerno okolje, v katerem se lahko otroci igrajo in bivajo. Menimo, da imamo že dovolj avtomobilov in nam ni več potrebno vse pozornosti posvečati le temu, kako se bomo kar najbolj udobno in hitro vozili.

Otrokom prijazno okolje

Avtomobilov je že bistveno več kot otrok, zato moramo ulice in ceste v naseljih prilagajati otrokom. Učinkovito lahko preprečimo nesreče, če so igrišča urejena tako, da se lahko otroci igrajo, ne da bi morali tekati čez cesto ali bi jim žoga vsak trenutek padla nanjo. Poleg tega pa lahko z ukrepi za umirjanje prometa umirimo hitrost vozil, ki lahko v takšno okolje vstopajo le kot prijazen tujec.

Umirjanje prometa

Vprašalnik za starše

Spodaj imate opisana vedenja, ki bi jih vaš otrok moral ob koncu učenja obvladati. Preverite ali že obvlada določena vedenja, ali pa potrebuje še nadzor in pomoč. Pri tem obkrožite različne barve znakov.

VAŠ OTROK			
pozna pomen različnih barv na semaforju, oziroma znake policista za usmerjanje prometa			
se vedno ustavi ob robu ceste			
preden stopi na cestišče se vedno prepriča, da ima prosto pot tako, da pogleda levo, desno in še enkrat levo			
preden prečka cesto poskuša z voznikom vzpostaviti očesni kontakt			
cesto prečka vedno na prehodu za pešce oziroma po najkrajši poti			
če mora prečkati cesto med parkiranimi avtomobili, se vedno ustavi na črti vidljivosti, da se varno prepriča ali lahko prečka cesto			
ve, da najkrajša pot ni vedno tudi najvarnejša, zato na svoji poti izbira označene ali semaforizirane prehode za pešce, nadhode oz. podhode			
pozna svojo pot v šolo na pamet			
pravilno hodi po pločniku			
pravilno hodi ob robu ceste			
vedno nosi kolesarsko čelado, ko se vozi s kolesom			
med vožnjo v avtomobilu je vedno pripet z varnostnim pasom			

Povsod, kjer ste obkrožili rumen ali pa rdeč znak morate z otrokom še dodatno vaditi določeno vedenje, preden bo sposoben samostojno sodelovati v prometu.

ZGODBICA ZA OTROKE

MIHA IN TANJA HODITA V PRVI RAZRED. PREDEN STA ŠLA V ŠOLO STA S STARŠI PREHODILA POT DO ŠOLE IN SE NAUČILA PRAVILNEGA VEDENJA. KLJUB TEMU JU NA POTI V ŠOLO VEDNO SPREMLJA OČKA. VSAKO JUTRO SI NADENETA RUMENO RUTICO IN PAZITA, DA STA OBLEČENA V ŽIVE BARVE OBLAČIL. PRAV TAKO PREVERITA, ALI JIMA NA TORBICI ŠE VEDNO VISI KRESNIČKA. NA POTI V ŠOLO PREČKATA NA SEMAFORIZIRANEM PREHODU TUDI PROMETNO CESTO. SKUPAJ Z OČKOM VEDNO POČAKAJO NA ZELENO LUČ ZA PEŠCE IN NATO VARNO PREČKAJO CESTO.

NJUNO SOŠOLKO TINO VSAKO JUTRO V ŠOLO PRIPELJE MAMICA Z AVTOM. TINA SE VEDNO USEDE NA JAHAČ TER SE PRIPNE Z VARNOSTNIM PASOM. MAMICA USTAVI AVTO NA ŠOLSKEM DVORIŠČU, TAKO DA TINA VARNO IZSTOPI.

Vzemi A4 list papirja in nariši, kar si si zapomnil iz zgodbe. Nato se ob risbi pogovori s staršem tudi o tvoji poti v šolo in o pravilnem vedenju.

Prvi koraki v svetu prometa

Prenovljena in dopolnjena izdaja	2006
Založil in izdal:	Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu RS
Za izdajatelja:	mag. Bojan Žlender
Avtorja:	Mateja Markl, mag. Bojan Žlender
Strokovna sodelavca:	Franko Florjančič, Marjan Tomšič
Fotografije:	Aleš Fevžer
Pregled gradiv:	Zmaga Glogovec, Iztok Juvan, Irena Levičnik, dr. Marko Polič
Jezikovni pregled:	Boštjan Lajovic
Produkcija:	Studio Marketing J.W.T.
Tisk:	Tiskarna Schwarz
Naklada:	22.000

PRVI KORAKI V SVETU PROMETA

V pomoč staršem pri prometni vzgoji otrok

9 789616 025096

25 000 ŽIVLJENJ REŠIMO JIH!
Evropska listina o varnosti v cestnem prometu

Vozimo pametno!
Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Republike Slovenije

Knjižico dobite na Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Slovenije, Trdinova 8, Ljubljana.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

656.1.05
372.835.181

MARKL, Mateja
Prvi koraki v svetu prometa : v pomoč staršem pri prometni vzgoji otrok / [avtorja Mateja Markl, Bojan Žlender ; fotografije Aleš Fevžer]. - Prenovljena in dopolnjena izd. - Ljubljana : Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu RS, 2006

ISBN 961-6025-09-0
1. Gl. stv. nasl. 2. Žlender, Bojan, 1954-
124718592